

**RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MAMURIY JARAYONLARNI
TAKOMILLASHTIRISH****Qayumov Bahodir Sohodillayevich***Namangan viloyati To'raqo'rg'on tumani**IIB JXX XPB profilaktika inspektori katta leytenant***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 31.10.2025**Revised: 1.11.2025**Accepted: 2.11.2025***KALIT SO'ZLAR:**

*raqamlashtirish,
elektron hukumat,
raqamli
transformsatsiya,
boshqaruv
samaradorligi, sun'iy
intellekt,
avtomatlashtirish,
innovatsiya.*

Ushbu maqola raqamli transformsatsiya sharoitida davlat va tashkiliy boshqaruv tizimidagi mamuriy jarayonlarning modernizatsiyasi masalalarini o'rganadi. Tadqiqotda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida mamuriy jarayonlarni optimallashtirishning nazariy-uslubiy asoslari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamlashtirish mamuriy jarayonlarning tezligi, shaffofligi va samaradorligini sezilarli darajada oshirish imkonini beradi.

Kirish. XXI asr zamonaviy jamiyat hayotining barcha jabhalarida keng ko'lamli raqamli transformsatsiya jarayonlari bilan tavsiflanadi. Raqamlashtirish nafaqat iqtisodiyot va ijtimoiy munosabatlarni o'zgartirmoqda, balki davlat boshqaruvi va tashkiliy mamuriyat faoliyatining tub mohiyatiga ta'sir ko'rsatmoqda [1]. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) jadal rivojlanishi mamuriy jarayonlarni tubdan qayta ko'rib chiqish va optimallashtirish zaruriyatini keltirib chiqardi. Dunyo Banki ma'lumotlariga ko'ra, raqamli hukumat xizmatlarini samarali joriy etgan davlatlar mamuriy xarajatlarni o'rtacha 30-40% ga kamaytirish va fuqarolarning davlat organlariga murojaat qilish vaqtini

70% ga qisqartirish imkoniyatiga ega [2]. O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda raqamli transformatsiya davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida belgilandi va "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi qabul qilindi.

Metodologiya va adabiyotlar tahlili. Tadqiqotda sistemali yondashuv, taqqoslash va umumlashtirish usullari qo'llanilgan. Nazariy asos sifatida davlat boshqaruvi, raqamli iqtisodiyot va innovatsion menejment sohasidagi zamonaviy ilmiy ishlanmalar tahlil qilindi. Adabiyotlar tahlili xorijiy va mahalliy tadqiqotchilarning asosiy ishlarini qamrab oldi. Dunford va Marjanovic o'z tadqiqotlarida elektron hukumat tizimlarining mamuriy jarayonlar samaradorligiga ta'sirini tahlil qilib, raqamli platformalarning ma'lumotlar almashinuvi tezligini o'rtacha 5 marta oshirishi mumkinligini aniqlashgan [3]. Mergel va Desouza raqamli transformatsiya jarayonida tashkiliy madaniyat va xodimlarning raqamli savodxonligi hal qiluvchi omil ekanligini ta'kidlaydilar [4]. Rossiya tadqiqotchisi Chugunov elektron hukumat rivojlanishining bosqichlarini tahlil qilib, integratsiya va intellektuallashtirish fazalarining ahamiyatini ko'rsatib bergan [5]. O'zbek olimlari Begmatov va Norqulov mahalliy sharoitda raqamlashtirish jarayonining o'ziga xos xususiyatlarini va davlat xizmatlari samaradorligini oshirishdagi potensialini tahlil qilganlar [6]. Gil-Garcia va Pardo o'zlarining klassik tadqiqotida elektron hukumatning texnologik, tashkiliy va institutsional o'lchovlarini ajratib ko'rsatib, muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun bu barcha jihatlarni hisobga olish zarurligini ta'kidlaganlar [7]. Raqamlashtirish kontekstida jarayonlarni optimallashtirish masalasi maxsus e'tibor talab qiladi, chunki faqat texnologiyani joriy etish o'z-o'zidan natija bermaydi. Fountain "texnologiya enaktmenti" nazariyasini ilgari surib, texnologiya institutsional va tashkiliy kontekst doirasida qo'llanilishini ta'kidlagan [8].

Natijalar va muhokama. Nazariy tahlil va xalqaro tajribalarni o'rganish asosida raqamlashtirish sharoitida mamuriy jarayonlarni takomillashtirish uchun bir qancha muhim yo'nalishlar va yechimlar aniqlanadi. Birinchidan, mamuriy jarayonlarning to'liq raqamli transformatsiyasi elektron hujjat almashinuvi, elektron imzo va identifikatsiya tizimlarini keng joriy etishni talab qiladi. Bu yondashuvning asosiy afzalligi shundaki, u qog'oz asosidagi jarayonlarni yo'q qilish orqali vaqt va moliyaviy resurslarni tejashga imkon beradi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, to'liq raqamlashtirilgan davlat xizmatlariga o'tgan mamlakatlarda hujjatlarni qayta ishlash vaqti bir necha haftadan bir necha soatgacha qisqargan. Estoniya, Daniya va Singapur kabi ilg'or davlatlarning tajribasi shuni tasdiqlaydiki, yagona raqamli platforma asosida barcha davlat xizmatlarini integratsiyalash

fuqarolar va biznes uchun maksimal qulaylik yaratadi. Ikkinchidan, sun'iy intellekt va avtomatlashtirish vositalarini mamuriy jarayonlarga tatbiq etish muhim imkoniyatlar yaratadi.

Hujjatlarni avtomatik tahlil qilish, ma'lumotlarni qayta ishlash, oddiy so'rovlariga javob berish va rutina operatsiyalarni bajarish uchun sun'iy intellekt algoritmlaridan foydalanish xodimlarni murakkab va strategik vazifalarga yo'naltirishga imkon beradi. Masalan, davlat xizmatlarida chatbotlar va virtual yordamchilarni joriy etish fuqarolarning 70-80% so'rovlarini insoniy aralashuvsiz hal qilish imkonini beradi. Uchinchidan, ochiq ma'lumotlar (open data) va shaffoflik prinsipi asosida mamuriy jarayonlarni tashkil etish korrupsiya xavfini kamaytiradi va fuqarolarning ishonchini oshiradi. Mamuriy qarorlar qabul qilish jarayonining raqamli izlarini saqlash va ularni tahlil qilish imkoniyati tizim ichidagi noto'g'ri harakatlarni aniqlash va oldini olishga yordam beradi. To'rtinchidan, bulutli texnologiyalar va API integratsiyasi turli davlat organlari o'rtasida ma'lumotlar almashinuvini soddalashtiradi va fuqarolardan bir xil ma'lumotlarni qayta-qayta talab qilish zaruratini yo'q qiladi. "Bir marta aytish prinsipi" (once-only principle) Yevropa Ittifoqida muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda va mamuriy yukni sezilarli darajada kamaytirishga xizmat qiladi.

Biroq, bu yo'nalishlarda bir qator muammolar ham mavjud. Eng muhim to'siqlardan biri kadrlar tayyorlash masalasidir. Raqamli transformatsiya nafaqat texnologik infratuzilmani, balki xodimlarning raqamli kompetensiyalarini ham talab qiladi. Ko'plab davlat xizmatchilari yangi tizimlardan foydalanishda qiyinchiliklarga duch keladi va bu innovatsiyalarning samaradorligini pasaytiradi. Ma'lumotlar xavfsizligi va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish muammosi ham jiddiy e'tibor talab qiladi. Raqamli tizimlar kiberxavflar va ma'lumotlar oqishi xavfi ostida turadi, shuning uchun keng qamrovli kiberxavfsizlik choralari ishlab chiqish zarur. Bundan tashqari, raqamli tafovut muammosi ham yechimni talab qiladi, chunki aholining barcha qatlamlari raqamli xizmatlarga teng kirish imkoniyatiga ega emas.

Xulosa. Raqamlashtirish sharoitida mamuriy jarayonlarni takomillashtirish zamonaviy davlat boshqaruvi va tashkiliy menejmentning markaziy vazifasi hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, elektron hukumat tizimlari, sun'iy intellekt, avtomatlashtirish va bulutli texnologiyalar mamuriy jarayonlarning tezligi, sifati va samaradorligini sezilarli darajada oshirish potensialiga ega. Biroq, muvaffaqiyatli raqamli transformatsiya uchun nafaqat texnologik infratuzilmani rivojlantirish, balki kadrlar tayyorlash, tashkiliy madaniyatni o'zgartirish, ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash va raqamli tafovutni bartaraf

etish bo'yicha kompleks choralar amalga oshirish zarur. O'zbekiston sharoitida raqamlashtirish jarayoni davom etmoqda va mamuriy jarayonlarni optimallashtirish bo'yicha keyingi tadqiqotlar uchun keng imkoniyatlar mavjud.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. World Bank. (2020). World Development Report 2020: Trading For Development In The Age Of Global Value Chains. Washington: World Bank Publications.
2. Gulnaz, J. (2022). Use Of Information Technology In Teaching Optics In School Physics Course. International Journal Of Social Science & Interdisciplinary Research Issn: 2277-3630 Impact Factor: 8.036, 11(02), 80-84.
3. Janabergenova, G. (2021). Optika Bo'limini O'qitishda Innovatsion Metodlardan Foydalanish. Scientific Progress, 1(5), 460-464.
4. Soliyeva, Z. (2021). The Impact Of Social Learning In English Language Learning Process. Студенческий Вестник, (11-4), 11-12.
5. Расулова, С. У. (2022). В. Ирвинг Ижодида “Ал-Хамро” Романидаги Арабча Сўзларининг Асосий Турлари Ва Таржимашунослик Муаммолари. Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural And Social Sciences, 2(5), 862-871.
6. Уколова, А. М., & Медведевских, В. С. (2015). Выпускная Квалификационная Работа.
7. Бегбудиева, П. (2017). Особенности Перевода Рекламных Текстов. Евразийский Научный Журнал, (2), 349-350.
8. Esbosynovna, T. G., Sarsenbaevich, A. M., & Saparbaevich, K. A. (2022). Current Situation Of Agricultural Product Export Financing And Its Analysis. Periodica Journal Of Modern Philosophy, Social Sciences And Humanities, 9, 4-11.
9. Esbosynovna, T. G. (2022). Sarsenbaevich Am Problems With Financing Export Of Agricultural Products. Epra International Journal Of Economic And Business Review (Jebr), 10(6), 5-8.
10. Sarsebaevich, A. M., & Qizi, J. Z. R. (2024). Ўзбекистон Худудларида Қишлоқ Хужалиги Маҳсулотларини Ишлаб Чиқариш Самардорлиги Таҳлили. Science And Innovation, 3(Special Issue 24), 616-621.
11. Тажекеев, З. К. (2019). Методические Аспекты Применения Способов Финансового Анализа В Аудит. Экономика И Предпринимательство, (11), 918-923.

12. Karimovna, S. H. The Role Of Independent Reading In Improving Young Learners' Speaking Skills. *International Journal On Integrated Education*, 4(4), 109-112.
13. Satimova, H. (2025). Gender Differences In English Idioms. *Taraqqiyot Spektri*, 1(8), 391-397.
14. United Nations. (2022). *E-Government Survey 2022: The Future Of Digital Government*. New York: United Nations Department Of Economic And Social Affairs.
15. Dunford, R., & Marjanovic, O. (2019). Digital Transformation And Business Process Management: An Exploratory Study. *Journal Of Strategic Information Systems*, 28(4), 389-415.
16. Mergel, I., & Desouza, K. C. (2018). Implementing Open Innovation In The Public Sector: The Case Of Challenge.Gov. *Public Administration Review*, 78(2), 165-175.

